

90 de ani de cercetare pomologică în Dryanovo

Автор(и): доц.д-р Николина Маринова, Институт по планинско жовотновъдство и земеделие в Троян - филиал Дряново; доц. д-р Дарина Иванова, Институт по планинско жовотновъдство и земеделие в Троян - филиал Дряново; ас. Силвена Тодорова, Институт по планинско жовотновъдство и земеделие в Троян - филиал Дряново

Дата: 03.07.2019 *Брой:* 7/2019

În 1929 au fost înființate în Bulgaria două stațiuni experimentale de horticultură în cele mai distincte regiuni pomicole din țară – Kyustendil și Gabrovo. Fondatorul Stațiunii Experimentale de Pomicultură din Dryanovo este Petar Lilov. Acesta s-a născut la Vidin în 1886 și a lucrat ca agronom horticultor în secțiile mobile agricole din Vidin, Kyustendil și Sofia, precum și ca inspector la Ministerul Agriculturii. În perioada 1924-1926 a fost trimis într-o specializare de lungă durată în munca experimentală pomicolă la Universitatea Cornell din New York. După întoarcerea din America, a reușit să convingă autoritățile de guvernare de atunci de necesitatea înființării unei instituții științifice pentru pomicultură, iar la 1 august 1929 a devenit director și fondator al Stațiunii

Experimentale de Pomicultură din Dryanovo, fiind astfel considerat fondatorul muncii experimentale pomicele în țara noastră.

În primii ani ai Stațiunii Experimentale de Pomicultură din Dryanovo, s-au efectuat studii pe aproape toate speciile de pomi fructiferi. În această perioadă, stațiunea a obținut rezultate semnificative, multe dintre acestea fiind adoptate în practica agricolă. De primă importanță sunt studiile asupra sortimentului de pomi fructiferi, cu scopul de a introduce în producție cele mai potrivite soiuri. În acest scop, au fost înființate mari plantații de colecție, care cuprindeau 575 de soiuri, multe dintre acestea fiind introduse din Italia, Franța, Germania, Serbia și alte țări.

Condițiile pentru profilare și specializare au fost create mai târziu, iar în 1965 echipei științifice a stațiunii i s-a atribuit sarcina de a lucra în principal la îmbunătățirea producției de prune din țară. Studiile asupra cireșului și vișinului au continuat la o scară mai restrânsă. Principalele sarcini ale echipei stațiunii au fost: colectarea și evaluarea soiurilor locale și introduse, dezvoltarea de noi soiuri, efectuarea de studii ecologice în regiune, identificarea portaltoielor potrivite și a metodelor de multiplicare, precum și elaborarea de practici agronomice adecvate.

De-a lungul lungii sale existențe, la Stațiunea Experimentală pentru Prune din Dryanovo au lucrat numeroși cercetători și specialiști, lăsând o amprentă durabilă asupra științei și practicii pomicele. Deosebit de mari sunt meritele lui Petar Lilov, Aleksandar Daskalov, Dimitar Boykov, Gancho Katrandzhiev, Ivan Iliev, Petko Marinov, Marko Vitanov, Georgi Prodanov, Yordanka Shtarkova, Maria Yoncheva, Valentina Bozhkova, Pencho Iliev, Ivanka Vitanova.

Profesorul, dr. hab. Marko Vitanov are merite deosebite în dezvoltarea Stațiunii Experimentale pentru Prune din Dryanovo. Întreaga sa carieră profesională și creativă s-a desfășurat la stațiune, unde a fost director timp de 20 de ani. În anii 1960 și 1970, una dintre principalele sarcini ale stațiunii a fost introducerea și ameliorarea de noi soiuri de prune. Sub îndrumarea prof. Vitanov a fost creat un material hibrid semnificativ, rezultând selecția și aprobarea de către Comisia de Stat pentru Soiuri a noilor soiuri: Dryanovska, Sinya Yubileyna (Jubileul Albastru), Gulyaeva, Gabrovska, Strinava, Vitanova, Burya și Pop Khariton, iar mai târziu și a soiurilor Nevena și Balvanska Slava.

Pe lângă activitățile de ameliorare, s-au obținut rezultate bune și în tehnologia cultivării prunului. Primele experimente pentru studierea influenței diferitelor portaltoie asupra creșterii și rodirii pomilor au fost puse încă din 1942. Cele mai mari merite în acest domeniu îi aparțin cercetătoarei principale Maria Yoncheva care, în anii 1960 și 1970, datorită bogatului material inițial colectat de ea de la forme locale de prun și corcoduș-prun și de

la unele soiuri de myrobalan, a reușit să selecționeze un material bogat de portaltoi. De cel mai mare interes pentru practică sunt portaltoiele semințiale moderat viguroase. Pentru epoca lor, au fost identificate portaltoie potrivite pentru soiurile de prune Kyustendilska Blue Plum, Stanley și Strinava.

Timp de mulți ani, au fost studiate sisteme adecvate pentru formarea și tăierea prunilor, în conformitate cu cerințele tehnologiilor industriale moderne. Cele mai mari merite în acest domeniu le au cercetătoarea principală Maria Yoncheva și conf. dr. Stella Dimkova. Au fost stabilite posibilități de formare a pomilor pentru diferite soiuri și regimuri de tăiere în concordanță cu tehnologia de management a livezilor de prune. În anii 1970, a fost studiată tăierea mecanică în contur a soiurilor de prune, ceea ce pentru vremea respectivă a fost o revoluție în tehnologia cultivării prunului.

Un loc semnificativ în activitățile de cercetare ale Stațiunii Experimentale pentru Prune din Dryanovo este dedicat problemelor legate de fertilizarea livezilor. Primele rezultate au arătat necesitatea aplicării celor trei elemente nutritive principale – azot, fosfor și potasiu. A fost studiată posibilitatea aplicării metodei de diagnostic foliar pentru a determina necesitățile de fertilizare. Prof. dr. hab. Ivanka Vitanova are merite deosebite în domeniul fertilizării. Întreaga carieră creativă a prof. Vitanova s-a desfășurat la Stațiunea Experimentală din Dryanovo. Ea și-a început activitatea ca cercetător în 1968. În 1979 și-a susținut teza de doctorat și a obținut titlul științific „Doctor”, iar în 1982 a dobândit titlul academic „Conferențiar”. În 1996 a susținut o teză de abilitare și i s-a acordat titlul științific „Doctor în Științe Agricole”, iar în 2000 a fost promovată la gradul de „Profesor”.

Prof. Ivanka Vitanova a fost director al Stațiunii Experimentale pentru Prune din Dryanovo în perioadele 1987-1993 și 1995-2012, iar în timpul mandatului său această instituție a realizat unele dintre cele mai mari succese în domeniul științei agricole. Principalele contribuții ale prof. Vitanova sunt în domeniul producției ecologice de fructe și a sistemelor de menținere a suprafeței solului în livezile de prune. Ea este un inovator în aplicarea îngrășămintelor verzi, înlocuind gunoii de grajd cu culturi pentru îngrășămintă verzi – secară, rapiță și orz.

Activitatea de cercetare a stațiunii privind biologia, ecologia și măsurile de combatere a celor mai importante boli și dăunători economici ai prunului din Bulgaria a fost de lungă durată și productivă. Primele studii asupra bolii petelor roșii de frunză la prun au fost efectuate încă din 1945 de prof. Marko Vitanov. Biologia agentului cauzator a fost elucidată și s-a stabilit că infecția în masă are loc în timpul înfloririi. Pulverizarea în timpul înfloririi împotriva petelor roșii de frunză a fost aplicată pentru prima dată în 1960, cu un efect foarte bun.

Astăzi, deși cu un personal considerabil redus, echipa Stațiunii Experimentale din Dryanovo se străduiește să păstreze și să dezvolte în continuare realizările științifice ale predecesorilor noștri. Din 2003, stațiunea este o divizie a Institutului de Creștere a Animalelor și Agricultură Montană din Troyan. În prezent, lucrează aici trei

cercetători și un doctorand. Proiectele la care lucrează cercetătorii acoperă mai multe direcții. Una dintre principalele sarcini ale echipei este păstrarea fondului genetic de prun și myrobalan. În prezent, stațiunea deține o bogată colecție de soiuri locale, introduse și ameliorate în țară din genul *Prunus*.

Plantația de colecție este formată din 41 de soiuri introduse, 5 soiuri ameliorate la stațiunea experimentală și 16 soiuri locale de prune. Stațiunea deține 19 soiuri introduse și 13 soiuri locale de myrobalan. Colecția mai conține și câteva forme locale de păr și cireș. Activitatea de ameliorare continuă, fiind în studiu două elite de prune și 75 de plante hibride selectate.

O altă direcție principală în care lucrează echipa este tehnologia de producție ecologică a fructelor de prun, inclusiv alegerea sistemelor potrivite de formare și tăiere; fertilizarea organică; și tehnologia de protecție a plantelor prietenoasă cu mediul pentru prun și myrobalan. A fost studiată componența specifică a dăunătorilor economici importanți ai prunului și myrobalanului. Fenologia acestora și factorii care afectează densitatea și componența specifică a acestor dăunători au fost monitorizați. În paralel, se observă fenologia celor mai importante boli economice ale prunului și se studiază sensibilitatea soiurilor individuale la aceste boli. Sunt testate o serie de pesticide pentru combaterea bolilor și dăunătorilor prunului, precum și efectele lor fitotoxice asupra diferitelor soiuri.

În concordanță cu noile tendințe în producția de produse ecologice curate, în ultimii ani s-au desfășurat cercetări științifice privind utilizarea biofertilizanților organici, monitorizându-se efectul acestora asupra producției și calității fructelor. Ca rezultat al acestor studii, principala sarcină a echipei este dezvoltarea unei tehnologii integrate pentru producția de fructe ecologice curate, care ar trebui să includă un sortiment adecvat de soiuri, selecția locațiilor potrivite, sisteme de menținere a suprafeței solului, fertilizare și un sistem de protecție a plantelor prietenos cu mediul.